

B

Bucolic

Termenul *bucolic* vine din grecescul *bukolikos* (adj. de la *bukolos* — păstor) și denumește genul pastoral. În teatru, genul cuprinde piese, de obicei scurte, ale căror personaje sînt păstori și păstorite. În general, în literatură, termenul denumește orice fel de opere în care este reprezentată viața campestre. Cele mai cunoscute opere ale genului sînt cele zece egloge ale lui Virgiliu, strîns sub denumirea de *Bucolica*. *Ecloga* înseamnă „piesă aleasă” și aceasta a devenit „un nume generic pentru poezia pastorală” (E. R. Curtius, *Lit. europ. și Evul Mediu latin*, trad. rom., 1970, p. 224 sqq.). Virgiliu imitase, în *Bucolicile* sale, *Idilele* lui Teocrit. Studiul influenței *Bucolicelor* asupra literaturilor europene i-a prilejuit lui Curtius asemenea afirmații: „Cine cunoaște doar *Encida* nu-l cunoaște pe Virgiliu. Influența ulterioară a eglogelor este aproape tot atît de importantă ca aceea a epopeii. Din primul secol al Romei imperiale și pînă în epoca lui Goethe, toată educația latină începea cu lectura primei egloge”.

Care sînt însă caracteristicile genului pastoral, ce anume i-a asigurat acestuia lunga carieră literară și care sînt cauzele dispariției sau transformărilor sale, iată întrebări cărora numai o analiză formală le poate răspunde. Definițiile de dicționar sînt incomplete, după cum cititorul a putut lesne observa chiar din cele așezate la începutul acestor rînduri. Definiții ca acestea sînt tautologice. Totuși, faptul că personajele sînt alese din lumea păstorilor nu este întîmplător. Căutînd resorturile sociologice ale acestei alegeri, vom observa că păstorul (pe care și Călinescu îl așeza în rîndul ocupațiilor clasice) este reprezentantul tipic al economiei închise, suficiente sieși. Încă în prima eglogă a lui Virgiliu, cunoscutul Titir este invidiat de către cei „izgoniți de pe pămînturile dragi”. În plan literar, nostalgia după vîrsta culegătorilor a cunoscut o lungă carieră sub denumirea de „edad doradă”, vîrsta de aur, apropiată și de vîrsta paradisiacă, a începuturilor, dinaintea păcatului originar al creației — cunoașterii, „îllo

tempore” (M. Eliade). Din pletora de semnificații a decorului idilic (*locus amoenus*), să reținem numai că el este u-topic, în ciuda situării sale (Sicilia, Arcadia), universal, și că reprezintă o aspirație etern-umană. Aceste trăsături fac ca epocile de înflorire a pastoralului să fie cele în care predomină maniera și, totodată, ca genul pastoral să fie legat strîns de cel encomiastic. O scurtă privire istorică ar certifica aceste afirmații. Astfel, este cunoscut că *Bucolicile* lui Virgiliu, imitate după cele ale lui Teocrit și după poezii alexandrine, sînt la rîndul lor imitate de către T. J. Calpurnius (sec. I e. n.), care, în șapte egloge întitulate tot *Bucolica*, celebrează înțelepciunea lui Nero. (În cea de a patra eglogă, Seneca, preceptorul lui Nero, este reprezentat prin personajul Melibeus.) Pope în *Pastoralele* sale îi imită pe antici. Sub titlul *Bucoliques* apar poeziile lui André Chénier, pe teme clasice, cu personaje luate din Homer. Același titlu îl poartă, în 1896, o culegere de cîntece naturiste a lui Jules Renard, influențat de Teocrit și Virgiliu. În teatru, prima pastorală cunoscută este considerată a fi piesa lui Beccari *Sacrificio* (1554), căreia îi urmează cunoscuta *Aminta* (1573) a lui Tasso, *Il pastor fido* (1590) a lui Guarini, influențat de grecul Pausanius, și, nu mai puțin cunoscuta, *Galatea* (1584) a lui Cervantes. Molière compune o pastorală comică, *Mélicerte*. În secolul al XVIII-lea se bucură de mare vogă operele elvețianului Gessner (*La Mort d'Abel*) și ale francezului Florian (*Galatea, Estella*).

În literatura română, pe lângă caracterul idilic al unor pasteluri și al pieselor scriitorilor sămănătoriști, pot fi menționate, chiar la începuturile mișcării teatrale, mai multe opere care țin, evident, de genul bucolic și au legături cu *encomionul*. În teatrul popular sînt cunoscuți *Irozii*, de sorginte occidentală. Piesa considerată drept prima manifestare a teatrului cult în Moldova (1816) este prelucrarea lui Asachi după pastoralăa lui Florian *Mirtii și Hloe*. Legătura pastorală cu genul encomiastic este vădită de caracterul ocazional al majorității reprezentațiilor cu opere de acest fel. În 1834, piesa lui Asachi *Serbarea păstorilor moldoveni* este jucată în onoarea lui Kiseleff; în 1839, în Țara Românească, cu prilejul aniversării urcării pe tron a lui Al. Ghica, se reprezintă o pastorală în

limba română (v. *Istoria teatrului în România*, I, p. 163, 183, 186). La Timișoara, elevii liceului ieșuit reprezentaseră în 1771—72 pastorală alegorică *Dramation Pastoritium*, iar la Brașov, după Sulzer, se cunoaște reprezentarea unei comedii pastorale în 1782. La Blaj, *Egloga pastorală* a lui Cipariu este jucată în 1825, în cinstea onomasticii rectorului școlii, Simion Crainic, iar în 1833, este reluată la instalarea lui Ioan Lemeny ca episcop al Blajului.

Interesant este, însă, felul în care aceste piese ocazionale, cu caracter universal — ceea ce le face să fie socotite inofensive —, capătă o tot mai puternică infuzie a elementului național și istoric la romanticii români. Acest lucru poate fi observat atât în *Serbarea păstorilor moldoveni* sau în *Armindenea lui*

Asachi, cât și în *Sărbătoarea cîmpenească* (1837) a lui Eliade sau în *Nunta țărănească* (1848) a lui Alecsandri; iar pastorală cunoscută între încercările dramatice ale lui Eminescu, deși avea și ea un caracter omagial și se menținea formal în limitele genului, are marcate note romantice, raliindu-se teme singurătății geniului. Se vede că genul acesta, înfloritor odată, putea suporta schimbări esențiale. În urma metamorfozelor a devenit aproape irecognoscibil. Teatrul modern nu mai cultivă forma cunoscută a pastoralei, iar „idilic” a devenit un termen peiorativ. Toate tărimurile imaginare ale personajelor acestui teatru se află însă în Arcadia...

Mihai Moraru

ANTRACT

Stimată domnișoară,

V-am văzut aseară într-o apariție care m-a cutremurat pînă în adîncul ființei mele. Nu vă știu decît numele, dar mi-e de ajuns. Voi veni la toate spectacolele în care jucați, ca să-mi umplu singurătatea cu farmecul talentului dumneavoastră.

Un admirator
Loco

Stimată domnișoară Ana,

A trecut o săptămînă de cînd nu v-am scris și o oră de cînd nu v-am văzut. Din rolul acela al fetei în casă, dumneavoastră ați făcut o bijuterie, ați dovedit că talentul strălucește în orice situație.

Admiratorul dumneavoastră
Loco

Stimată doamnă Ana,

Admiratorul dumneavoastră e în măsură să-și decline identitatea: sînt student în anul II și dumneavoastră

sînteți aceea care ați născut în mine pasiunea pentru teatru. Ca deja vechi prieteni, îmi pun și vă pun întrebarea: de ce jucați numai ro-

pundeți, mă voi dumiri și singur.

Ionel, student Politehnica
Loco

P.S. Vă spun Doamnă fiindcă v-am văzut pe stradă cu soțul și cu adorabilul băiețuș Romeo.

Mult stimată doamnă Ana,

Am aflat că la teatrul nostru se va monta Fedra. Împreună cu un grup de colegi am trimis o scrisoare directorului, una, regizorului și una, Comitetului oamenilor muncii. Iertați-ne gestul, dar rolul acesta e scris pentru dumneavoastră. Și e momentul ca talentul dumneavoastră să se afirme și să triumfe. Sîntem alături de dumneavoastră. Curaj!

Studentul Ionel și un grup de colegi — Politehnica
Loco

Lovitură de teatru: Ana Mana să nu știe că în Loco nu există Politehnică?!

Pt. conf. Valentin
Munteanu

Scrisorile
Anei Mana
către
Ana Mana
(corespondență
de citit
colegelor)

luri mici? Din modestie? Din invidia colegelor? Din neînțelegera de către regizori a marelui dumneavoastră talent? Vă rog să nu-mi răs-